

SLOVENEC

Političen list za slovenski narod.

Naročnino in ispravo
sprejema upravljalstvo v
Katoliški tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rekopis se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2, I. 17.

Izaja vsak dan, izven
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Pe pošti prejemam:

za
celo leto naprej 36 K — h
pol leta 13 — h
četrt 6, 50 — h
mesec 2, 30 — h

V upravljalstvu prejemam:

za
celo leto naprej 20 K — h
pol leta 10 — h
četrt 5, 50 — h
mesec 1, 70 — h

Za pošiljanje na dom

20 h na mesec.

Štev. 129.

V Ljubljani, v ponedeljek 9. junija 1902.

Letnik XXX.

Državni zbor.

Dunaj, 8. junija.

Poslanska zbornica.

Češki poslanci so pred proračunsko razpravo z vlado sklenili premirje s pogojem, da vlada postavi v proračun 16 milijonov podpore za razne nujne naprave v Pragi. Naravno, da so češki poslanci le na videz delali opozicijo proti proračunu. Pri tretjem branju proračuna je 30 mladočeških poslancev zapustilo zbornico, in proračun je obveljal z večino 33 glasov. Ko bi bili vsi češki poslanci glasovali proti proračunu, nastala bi bila ali parlamentarna kriza ali ministrska, ali celo obe skupaj.

Vlada računa s tem dejstvom, računa pa tudi z glasovi čeških poslancev. Proračun je rešen, premirje je poteklo in češki poslanci so morali odločneje označiti svoje opozicijsko stališče, sicer bi bila smešna vsa njihova taktika. Ta prilika se jim je nudila, ko je vlada izrazila željo, naj zbornica še v tem zasedanju reši načrt zakona glede davka od vožnih listkov. Dosegli so moralni uspeh, da so načelniki vseh strank proti zastopniku vsenemške zveze sklenili, naj se dnevni red predruža ter predloga o tem novem davku postavi na peto mesto dnevnega reda. Češki poslanci se niso načelno izrekli proti tej predlogi, a dosegli so ta uspeh, da se vlada zopet z njimi pogaja in da je min. predsednik v gosposki zbornici slovesno naglašal potrebo pogajanj mej Čehi in Nemci, ki naj bi dovedla do sprave. Zeleno je treba kovati, dokler je razbeljeno. In parlamentarne razmere so take, da imajo v prvi vrsti le isti klubi odločitveno besedo, ki razpolagajo z večjim številom glasov.

Včeraj je bil ministerski svet, katerega se je udeležil tudi češki minister dr. Rezek. Ministri gotovo niso govorili le o vremenu, temveč se posvetovali o sredstvih, kako bi bilo mogoče še v tem zasedanju rešiti dnevni red. Ministerska posvetovanja so se gotovo vršila na podlagi informacij, ki jih je minister dr. Rezek podal v dogovoru z mladočeškimi voditelji. In morda se ne motimo, ako trdimo, da bodo češki poslanci odjenjali ter dopustili še v tem zasedanju rešitev nujnih predlog. To domnevanje potrjuje današnje poročilo, da ima zbornica že v torek sejo in da se v sredo načelniki klubov zopet posvetojujejo o dnevnem redu. Češki poslanci sedaj zahtevajo, da se dohodki od davka na vožne listke porabijo le za zboljšanje raznih pokojnin, ter plač diurnistom in praktikanom ter da se državne mitnice čim preje odpravijo. Vlada je pripravljena, da v tem oziru dá povoljna pojasnila. Tako je torej verjetno, da zbornica še v tem zasedanju reši dotične predloge glede pokojnin, vožnih listkov in nove pogodbe s podonavsko parobrodno družbo. Ako se to zgodi, potem prihodnji teden zbornica ne dovrši dnevnega reda in deželni zbori se ne snidejo pred 20. junijem.

Podonavska parobrodna družba.

Ta družba je bila pred desetimi leti že v veliki zadregi po svoji krivdi in vsled slabših prometnih razmer. Prosila je državne podpore in l. 1892. je z državo sklenila do konca l. 1901 pogodbo, katero je vlada za tekoče leto podaljšala. Po tej pogodbi dobiva družba letne podpore 500 000 kron in ravno toliko brezobrestnega posejila na leto. Družba je sicer životarlila, toda opomodi si ni mogla. Vzroki so raznoteri. Prvič se je zmanjšal osebnosti in tovarni promet, dalje pa se mora

družba baviti s konkurenco raznih drugih parobrodskih društev ob Donavi. Tajiti pa ne moremo, da Avstrija potrebuje prometnega sredstva, sicer so industriji in trgovini preko Ogrske zaprta pota. Z ozirom na to je vlada zbornici predložila novo pogodbo, po kateri bi parobrodna družba od Avstrije na leto dobivala 1,200.000 kron podpore.

Po pogodbi iz l. 1892. je smela družba sama določevati tarife, in to pravico je izvajala na svojo korist, da je mogla tekmovati z drugimi družbami. Jasno pa je iz tega, da so imeli avstrijski poljedelci le škodo. Podonavska parobrodna družba je namreč tako znižala tarife ogrskemu, srbskemu in rumunskemu žitu, da je avstrijsko žito zgubilo svojo ceno. Dalje ima družba pogodbo s severozahodno železnico, ki po nižjih tarifih v Kornneburgu sprejema blago iz balkanskih dežel ter ga prevaža do Hamburga. Te razmere gotovo niso zdrave, v zbornici in po časnikih so se ponavljale opravičene pritožbe. Kmečki zastopniki torej nikakor ne morejo glasovati za podporo družbi, ki jim le škodi z veliko konkurenco tujega žita. Ako hoče vlada, da tudi zastopniki poljedelstva glasujejo za novo pogodbo s podonavsko parobrodno družbo, mora si v pogodbi varovati vsaj to pravico, da družba v sporazumu z vlado določa tarife. Dalje mora avstrijska zbornica zahtevati, da Ogrji opuste transportni davek od družbe. Naravnost škandal je, da Avstrija podpira družbo, ki koristi v prvi vrsti ogrskim agrarcem, in da Ogrji pobirajo davek.

Poročevalec o novi pogodbi je dalmatinski poslanec vitez Vuković.

Delavska stanovanja.

(Govoril posl. dr. Zitaik v državnem zboru, dne 3. junija.)
(Konec.)

Mnogo je sredstev in potov, ki vodijo do rešitve delavskega vprašanja. V prvi vrsti je treba mej nižjim ljudstvom širiti zdrave, npravne in prave nazore. Dalje pa mora država zakonitim potom varovati pravice dela, uravnati delavsko dobo, žensko in otroško delo, zboljšati, oziroma spopolniti obrtna in tovarniška nadzorstva in zavarovanje delavcev za starost in onemoglost. Delavci tudi zahtevajo delavske zbornice, kakor jih imajo trgovci in obrtniki.

Vse te reforme pa se morajo vedno naslanjati na prepričanje, da niso ljudje na zemlji za industrijo, ampak industrija za ljudi.

Posebno izdatno sredstvo za rešitev delavskega vprašanja so brez dvoma razne dobrotelne naprave, h katerim moramo v prvi vrsti prištevati zdrava in cenena delavska stanovanja.

Delavska stanovanja so v zdravstvenem, socialnem in npravnem oziru največje važnosti. Izkušnja potrjuje, da so slaba stanovanja najdražja. In taka slaba stanovanja so delavska. Delavec v pokrajinskem mestu zasluži povprek 70 do 90 kr. na dan, na leto torej 210 do 270 gld.; za stanovanje pod streho ali v beznici brez kuhinje plačuje 60 do 90 gld., torej tretjino svojega zaslužka. Mali uradnik, ki ima 1200 gld. plače, plačuje za stanovanje 150 do 200 gl., torej šestino svoje plače; uradnik s 30000 gl. porabi okoli 300 gld. za stanovanje, torej desetino itd.

Ne bom govoril obširneje o slabih delavskih stanovanjih, ki so v vseh državah, osobito po večjih mestih. Saj se je o tem

že mnogo knjig napisalo. Opozarjam le na zadnji zvezek društva za soc. politiko.

Poveod pa so se prepričali, da tudi vprašanje zdravih in cenanih delavskih stanovanj spada mej ona, ki dokazujejo, da je blagor nižjih slojev pogoj blagru višjih in da je soc. napredek podlaga gospodarskemu.

Pa tudi v npravnem oziru je to vprašanje velikega pomena. Ondi, kjer človek nima nobene udobnosti, koder ljudje v trumah skupaj bivajo, ondani ni prave zadovoljnosti. Ako pa je delavec nezadovoljen, ako čuti, da ga prezirajo in zaničujejo; ako nima miru in reda na domu v krogu svoje družine, išče si zabave in razvedrila v gostilni. Tu se navadno pričinja zapravljenost, pijančevanje, revščina in beda. In tak človek potem pozabi na Boga in njegove zapovedi, obupa nad človeštvom in njegovo pravičnostjo; iz srca izginejo ljubezen očetovska in materna, pa tudi druge čednosti so s časom nepoznate v takih krogih.

Glede delavskih stanovanj smo v Avstriji daleč zaostali za nekaterimi drugimi državami. Imamo sicer zakon z dne 9. svedana 1892, ki dovoljuje olajšave za delavska stanovanja. Toda ta zakon je ponesrečen poskus. Od l. 1892 pa do konca 1901 je le 319 delavskih hiš dobilo olajšave po tem zakonu.

Visoka vlada pa je v novembru 1901 predložila zbornici nov načrt zakona, po katerem bi zdrava delavska stanovanja dobila izdatnejše olajšave.

Jaz bi seveda dal prednost zakonu, ki bi dovoljeval olajšave hišam za nižje ljudstvo sploh. Saj je znano, da imajo mnogi obrtniki, rokodelci, pa tudi kmetje ravno tako slaba in nezdrava stanovanja, kakor delavci. Vendar pa bolje nekaj, nego nič. (Pritrjevanje.) In zato pozdravljam ta zakon, posebno pa premembe, ki jih nasvetuje davčni odsek.

V § 1 je davčni odsek položil idejo in željo, da bi si delavci tekom let z marljivostjo in vstrajnostjo ustanavljali svoje domove. Hvalevreden je tudi § 2., v katerem se pojem »delavcev« tolmači in jako razširi. Jaz le želim, da bodo davčna in druga oblastva v istini tudi v širšem pomenu tolmačila ta izraz.

Tako imamo v Ljubljani delavsko stavbinsko društvo, ki ima med člani tudi osebe, katere se ne morejo imenovati delavci v ožjem pomenu besede. Ozko srčen fiskalist bi mogel tukaj delati težave glede davčnih olajšav.

Zato sem hotel nasvetovati dostavek, da v zakonu določene davčne olajšave veljajo tudi za društva, katera ne skrbé za zdrava in cenena delavska stanovanja izključno le za delavce, ampak tudi za slugo, nižje uradnike in obrtnike. Ker pa mi je g. vladni zastopnik zagotavljal, da bode vlada tolmačila pojem »delavca« v najširšem pomenu, zato opustim dodatni dostavek.

Umestna je tudi določba v § 5., da se v takih hišah ne smejo prodajati žgane pijače. Pač pa bi želeli, da bi davčni odsek ne bil določil samo tridnevne odpovedi. Jaz za svojo osebo hočem glasovati za predlog Hybešev, ki določa 14 dnevno odpoved. Zdaj pa še nekaj. Vlada hoče torej s tem zakonom olajšavati in pospeševati zgradbe za zdrava in cenena delavska stanovanja. To je pač nekaj, a ne mnogo. Društva, ki v istini požrtovalno delujejo v tem oziru, imajo premalo kredita in podpor na razpolago; brciti se morajo z raznimi denarnimi

težkočami. Tako je ljubljansko delavsko stavb. društvo v zadnjih letih zgradilo 76 hiš; cena jim je od 2400 do 8400 kron, povprek torej 4000 kron. Po društvenih pravilih posamezni člani odplačujejo društvu za svoje hiše do 30 let. Ker društvo nima svojega premoženja, zato si mora pomagati s sami posojili. A ta posojila pri raznih denarnih zavodih so predraga za delavske razmere. Zato bi bilo pač potrebno, da bi država taka društva podpirala s posojili s primernimi obrestmi in proti amortizaciji. Tudi občine in zasebniki bi pač morali v tem oziru podpirati taka občekoristna podjetja.

Dalje se mi zdi naravnost kruto, da je treba od posameznih stavbišč za delavske hiše dvakrat plačevati prepisne pristojbine. Društvo n. pr. kupi večje stavbišče in mora plačati pristojbino za zemljejknjižni prepis. Ko društvo zgradi hišo in jo zemljejknjižni prepíše na zadružnega člana, mora ta plačati pristojbino za prepis hiše in tudi stavbišča. Vsaj od stavbišča bi mogla država pač spregledati prepisno pristojbino. Hotel sem na primerenem mestu v zakonu v tem smislu nasvetovati dostavek. Ker pa iz tehničnih razlogov poročevalec in vladni zastopnik s tem nista zadovoljna, predlagam resolucijo:

»C. kr. vlada se naprosi, naj primerenim potom odredi, da posamezni člani del. stavb. društev ne bodo vdruogo plačevali prepisnih pristojbin od stavbišč, ako so jih že društva plačala pri nakupu«.

Pa tudi podjetniki, delodajalci bi morali v tem oziru več storiti. Saj je tudi njim na korist, ako imajo delavci zdrava in cenena stanovanja. Čim zdravejši je stanovanje, tem zdravejši, trdnější in zadovoljnejši je tudi delavec ter ožje navezan na svojega delodajalca.

Kakor sem že omenil, s tem zakonom to vprašanje še ne bode rešeno. Zdrava soc. politika zahteva, da si čim več državljanov pridobi vsaj nekaj imetja. Ako si bodo delavci, rokodelci in obrtniki mogli pridobivati svoje domove, hišo z malim vrtom, potem se bodo s časom ublažila tudi nasprotja mej posameznimi stanovi.

Delavsko vprašanje je nastalo, ker so množice delavcev propale do proletarstva; delavsko vprašanje je torej mogoče rešiti, ako se delavcem pomaga iz proletarstva. Sploh naj bi se vsakemu pridnemu človeku omogočilo, da si postavi primeren dom. Potem bi bil mir in red v človeški družbi mogoč. Tudi tukaj velja: Kes, pokora in poboljšanje so reforma človeštva. Končam v nadi, da bode avstrijski parlament nadaljeval soc. reformo v blagor delavskih stanov in posredno tudi države. (Živahno odobravanje.)

Avstrijska delegacija

je v soboto završila razpravo o najvažnejši točki skupnega proračuna, o proračunu za armado ter o 38 milijonskem kreditu za nove topove. Razprava je bila dokaj burna. Pri glasovanju je bil ves tozadevni proračun sprejet z 38 proti 17 glasovom. Delegata dr. Šusteršič in Vuković, istotako Čehi in kršč. socialci sosoglasno glasovali proti novemu obremenjenju. Zadnja meritorna seja avstrijske delegacije je danes. Na dnevnem redu je samo še poročilo o proračunu za mornarico. Potem se zasedanje za toliko časa prekine, da bo ogrska delegacija naznala svoje sklepe, ki jih bo naša delegacija

vzela na znanje v sklepni seji, ki se vrši morda še ta teden.

Parlamentarni poslovni program.

Jutri se vrši v poslanski zbornici zopet redna seja. Razprava se bo vršila o naznanjenem dnevnem redu. V sredo se snidejo zopet klubovi načelniki, da se dogovore o nadaljnjem dnevnem redu. Kakor se čuje, vztrajajo Čehi še vedno pri prvotnem sklepu, da ne bodo dopustili razprave o vožnih kartah. Minister Rezek se je v soboto delj časa razgovarjal s poslancem Kramšcem. Če se Čehi nikakor ne vdajo, bo zbornica rešila samo še pogodbo s podonavsko parobrodno družbo, potem pa se zasedanje odgodi. Termin za sestanek deželnih zborov je odvisen od razprav v državnem zboru, le o galiskem deželnem zboru se javlja, da se sploh ne snide v tem mesecu, ker pričakujejo burnih razprav z zadevi zadnjih nemirov in protipoljskih pojavov v Nemčiji.

Nemški cesar proti Poljakom.

Na napitnico zastopniku, — ne valed bolezn, ampak radi važnejših vzrokov izostalega, — nadvojvode Evgena, baronu Behtolsheimu, v kateri je cesar Viljem pozivljaj nemški viteški red na obrambo vsega, kar je dobro in nemško, je odgovoril isti baron, da je omenjeni red dovršil svojo nalogo z zmago nad poganstvom in da se je mogel potem popolnoma posvetiti le svoji prvotni, vzvišeninalogi, delom krščanskega usmiljenja.

S temi besedami je Njega Ekselencija vitez nem. vit. reda baron Behtolsheim v imenu svojega reda in kot zastopnik njega velikega mojstra sicer taktno, toda z vso odločnostjo odklonil, kar je zahteval cesar Viljem nasproti Poljakom.

Te besede iz ust visokega avstrijskega generala, ki je dober Nemec, pa objednem tudi dober katoličan, in govorjene o tako važnem trenutku, so velikega pomena, ker kažejo, da katoličani so pravični in da ne bodo pomagali pri zatiranju Poljakov.

Novo francosko ministerstvo.

V soboto se je senatorju Combesu posrečilo, da je sestavil novo ministerstvo, ki je včeraj prevzelo vladu iz rok Waldeck-Rousseau-ove vlade, vladajoče skoro tri leta, torej najdalje od obstoja republike.

Novi kabinet je homogen in odločno radikalnega značaja. Možje novega kabineta so naslednji: Combes predsedstvo, notranje in bogočastje, Vallé pravosodje, Delcassé zunanje, André vojno, Pelletan mornarico, Rouvier finance, Chaumié nauk, Trouillot trgovino, Maurejous javna dela, Mongeot poljedelstvo, Doumergue kolonije, Bernard državni podtajnik za pošto.

Program nove vlade je v kratkih potezah naslednji: Odprava Fallaux-ovega zakona, ki zajamčuje kongregacijam neke ugodnosti, izvedba društvenega (recte protikongregacijskega) zakona, uvedba dveletne prezentne službe, podražavljenje gotovih železnic in davčna reforma. V program pa niso sprejeli uvedbe progresivne dohodarine, ker se je proti njej izjavil novi finančni minister.

V Combesovem kabinetu ni nobene socialista, vendar je pa zagotovljen, da ga bodo podpirali socialisti na celi črti, in bo imel torej v zbornici za seboj veliko večino. Sedanja vlada se sme imenovati Brissonova brez Brissona, ker je v njej pet članov njegovega kabineta, namreč Delcassé, Trouillot, Mauréjous, Mougeot in Vallé. V prejšnjem kabinetu sta bila Delcassé in André, Combes je bil pa član Bourgeoisove vlade. Ta, zvest učenec Gambette, je bil nekdanj profesor filozofije na kolegiju asumpcionistov in spisal neko delo o Tomažu Akvincu. Sedaj bo pobijal „klerikalizem“. — Večina novih članov je pridno sodelovala pri razpravi o kongregacijskem zakonu, kar je pač najboljši dokaz, da bo zavladovala v Franciji pod novo vlado „popolna svoboda“, to je svoboda — frama-sonov.

Jutri se snide nova vlada k prvemu posvetu pod predsedstvom Loubetovim, popoldne istega dne se pa predstavi parlamentu. Protikrščansko časopisje poje slavo-

speve novi vladi, le »Lanterne«, soc. radikalno glasilo, obžaluje, da sedi v novem kabinetu minister Delcassé.

Zmaga angleških jezuitov.

Urednik protestantskega lista »The Rock« je bil te dni pred londonskimi porotniki obsojen na 7000 K, ker je list grdo žalil na časti jezuita o. Bernarda Vaughana in sploh ves jezuitski red. Imenovani list je očital vodji jezuitskega reda, da je mej drugim izdajalec domovine, celemu redu pa, da zapeljuje mladež k laži, tatvini, umoru itd., kar se čita tudi v naših liberalnih listih. Pri razpravi se je izborni zagovarjal p. Vaughan sam ter izborni pobil razne trditve zagovornika toženega lista. List so porotniki z veliko večino obsodili, in razsodbo pa je mnogobrojno obdinatvo sprejelo z velikim zadovoljstvom.

Tako se je sodilo te dni v protestantski Angliji, kjer je res nekaj zastarelih zakonov proti jezuitom, v katoliški Avstriji bi bili pa, kakor uči izkušnja, zmagali bržkone obrekovalci.

Izpred ljublj. porotnega sodišča.

Silobran z nožem.

Zaradi težke telesne poškodbe se je zagovarjal 17 let stari Janez Rozman, kajzarja sin iz Stanežič. Obdolženec prišel je dne 1. decembra l. l. iz Kranja precej pijan domu in razgrajal in zmerjal Bernardovo družino. Med tem pa pride Matija Bernard domu in gre v njegovo sobo, da bi ga pomiril, toda brezuspešno, kajti Rozman zaleti se opetovano v njega, a ta ga dvakrat od sebe pahne. Nato ga sune Rozman v desni komolec z nožem, da je krvavel, in ker je Matija Bernard sitar, postal je po tej poškodbi nezmožen za svoje delo. Obdolženec se zagovarja, da je dejanje storil v silobranu, tega mnenja bili so tudi porotniki in sodišče ga je obsodilo zaradi prestopka zoper telesno varnost na 4 mesece zapora ter da plača poškodovancu 100 K za bolečine.

Uboj radi peres.

Zaradi hudodelstva uboja je bil tožen 22-letni France Pavlak, posestnik iz Brinja na Hrvaškem, da je v Bohinski Bistrici železniškega delavca Franceta Betona 18. maja t. l. v trebuh z nožem sunil, tako da je ta drugo jutro umrl vled vnetja trebušnice. Pri zaslišanji je Beton izpovedal, da je bil zaboden brez povičja od nekega Hrvata, ko je stopil ravno čez prag Trojarjeve barake, v kateri je pilo več Kranjcev in Hrvatov, in delavec Šondrič ga je slišal, ko je zastokal: »jaz imam že štihi.« Sum, da je Pavlak storilec, vzdrževal se je zaradi tega, ker je Beton snel Peresa izza klobuka in je ta vled tega razjarjen kričal, z nožem mahal okoli sebe in z njim sunil dvakrat v mizo; vendar ga pri dejanju nihče ni videl. Porotniki so krivdorek zanikali in sodišče ga je od obtožbe zaradi hudodelstva uboja oprostito.

Celovškó porotno sodišče.

Pred celovškimi porotniki je stal pismo- noša Jožef Laussegger iz Slov. Blajberga radi poneverjenja uradnega denarja. Dobil je eno leto težke ječe. — V tajni seji je bil 32-letni oženjen zidar J. Supik iz beljaške okolice radi poslatva obsojen na šest let težke ječe.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 9. junija.

Premembe v politični službi. Okr. glavar g. grof Rud. Margheri v Ljubljani in ministerjalni tajnik v notranjem ministerstvu, g. Gustav Kulavica, nečak mil. stolnega prosta g. dr. Kulavica, sta imenovana za deželnovladna svetnika za Kranjsko. Prvi ostane na dosedanjem mestu kot lokalni komisar za agrarne operacije. V notranje ministerstvo je pozvan okrajni glavar g. baron Schönberger.

Izlet »Slovenske kršč. soc. zveze« je včeraj sicer nekoliko motil dež, a vendar vreme velike množice ni splašilo, da bi se ne podala na Šmarno goro. Kljub deževju se je zbralo na Šmarni gori okoli 800 kršč. soc. Da bi bilo vreme ugodno, bi na Šmarni gori bil včeraj pravi tabor krščansko-socialnega delavstva. Poleg delavstva iz Ljubljane, ki je prihitelo z zastavo »Slov. kršč. soc. zveze«, prišli so delavci in delavke iz Vevč, Medvod, opazili smo zastopnike »Kat. rok. društva« iz Škofje Loke, »Delavskega bralnega društva« iz Kamne gorice, izleta se je udeležil tudi pevski zbor iz St. Vida, posebna radost pa nam je bila pozdravljati zastopnike neodvisnega hrvaškega delavstva

iz Zagreba. S kroparsko godbo, ki je skrbela ves čas za najboljšo zabavo, odkorakali smo s kolodvora v Vižmarjih do Smarne gore. Na gori je bilo v romarski cerkvi več sv. maši, ob 10. uri je imel cerkveno propoved š. g. dr. Krek, ki je povdarjal posebno ljubezen, ki naj veže krščanske socialce, nato pa je daroval slovesno sv. mašo š. g. župnik Rant iz Amerike. Po sv. maši in litanijah vršil se je na planinici velik shod, na katerem je bila po navdušenem dr. Krekovem govoru sprejeta resolucija za starostno zavarovanje. Za slovensko vseučilišče je govoril Stefe, za organizacijo Gostinčar, posebno pa je razvnel poslušalce od poslanec hrvaškega delavstva g. Sirovatka, ki je izročil pozdrave neodvisnega hrvaškega delavstva. Skoro vsako njegovo besedo je množica sprejela z burnim odobravanjem in vaklici. Tu se je pokazalo, da je misel hrvaško-slovenske vzajemnosti prešla v kri in mozeg slovenskemu delavstvu, ki smatra Hrvata in Slovenca za eno. Delavci so govornika vzdignili na ramena, godba je zavrnila »Naprej zastava slave!« in od vseh strani je orilo: »Živela Hrvatska!« »Živela hrvaška radniška zajednica!« Č. g. Strupi se je zahvalil g. dr. Kreku, kateremu je delavstvo priredilo iskreno ovacijo. Nato se je začela ljudska veselica z godbo in petjem, posebno pa sta delavstvo zanimali igri »Sv. Neža« in »Kmet Herod«. Ljudstvo se ni moglo ločiti od spretnih igralcev in igralcev. Čast vevškemu delavstvu, ki je včeraj zopet pokazalo izborni svojo organizacijo! Po ljudski veselici so mnogi izletniki z godbo na čelu šli v gostilno k Žibertu na Brodu, kjer je bilo zopet mnogo navdušenih govorov in je krasno prepeval pevski zbor iz St. Vida. Posebno omeniti je nagovor š. g. župnika Ranta iz Amerike, ki je povdarjal, naj bi katoliška ameriška slovenska jednota in naša »Slov. kršč. soc. zveza« si osnovali zvezo, ki bi šla na roke tistim, ki se morajo izseliti. O tem se je vnel živahen razgovor. Na kolodvoru je zopet svirala godba. »Slov. krščanska soc. zveza« je torej priredila prav prijeten izlet, splošnega veselja ni prav nič motil dež. Naj bi »Zveza« večkrat priredila kršč. soc. delavstvu take zanimive izlete!

Za poškodovane po toči. Z Dunaja se nam poroča, da je že v predzadnji seji poslanske zbornice poslanec Žitnik vložil nujni predlog za primerno državno podporo po toči poškodovanim v Harijah in okoli.

Šolske vesti. Nadučitelj v Kojskem g. Davorin Cenčič je premeščen v isti lastnosti v Št. Ferjan, potovalni učitelj za Vrata in gor. Lokovec g. Anton Reščić je imenovan za nadučitelja v Šempas.

Odlični gostje v Gorici. V Gorico sta prišla te dni Don Alfonzo Burbonski in Dona Maria de las Nieves, da obiščeta mater, nadvojvodinjo Marijo Beatrico d'Este.

Oo. jezuitje v Ljubljani so osedaj enako, kakor lani pripravljeni, vsaki teden (izvzemši oni od 27. julija do 2. avgusta) vsprejeti častite p. n. duhovne gospode, ki želé pri njih opraviti duhovne vaje. Za njih dvanajst naenkrat je prostora. Začetek vaj bo vselej v ponedeljek zvečer, le od 8. septembra se bo eventualno preložil na sledeči torek. Vabijo se tedaj uljudno častiti p. n. gospodje, da oznanijo o primernem času predstojništvu kolegija, kateri teden želijo priti.

Nadvojvoda Rainer na Rakeku. V petek je nadzoroval vojaške vaje v Bezuljaku na Rakeku nadvojvoda Rainer. Na Rakeku ga je vsprejel obč. zastop z g. nadučiteljem Jegličem na čelu. Ves Rakek je bil v zastavah.

Ustni zrelostni izpiti na kranjskih srednjih šolah se vrše v naslednjih dneh: na gimnaziji v Ljubljani 10. julija, v Novem mestu 1. jul., v Kranju 23. jul. in na ljublj. realki 4. julija. Vseh maturantov je 167, mej tem 18 eksternistov.

Pri obč. volitvah v Seleh si je, kakor se poroča »Narodu«, priborila katoliška narodna stranka večino v obč. odboru. Županu Šlibarju je torej odklenalo.

»Konsum v Dobrunjah«, tako se glasi napis notice v sobotni številki »Naroda«. Žali Bog v Dobrunjah sploh ni nikakega konsumnega društva, ampak le »Kmetijsko društvo«, kar pa je razloček. Seveda

»Narod« s svojo učenostjo ni prišel še tako daleč, da bi zamogel razločevati konsum od kmetijskega, in kmetijsko od gospodarkega društva, dasi hoče biti glasilo vsega vedne stranke inteligence. Zadostuj skrbnej liberalni naprednosti slededi podatek: 1. Ne iznašajo pasiva 10.000 K, ampak le 3000 K, torej samo za 7000 K manj, nego si žele liberalci; 2. se društvo ne bode izpremenilo v »Gospodarsko društvo«, temuž ostane, kakor je bilo sedaj, »Kmetijsko društvo« in omeji le svoj delokrog.

Sodalitas sacerdotum in honorem ss. Cordis Jesu za kranjsko dekanijo ima v četrtek 12. t. m. svoj shod v Kranju. Začetek točno ob 10. uri.

Delovanje okrajne bolniške blagajne v Ljubljani. Ker ljubljanski rudeči bratci zoper okrajno bolniško blagajno in nje upravo vedno zabavljajo, navedemo danes nekaj števil o gospodarstvu lanskega poslovnega leta. Bolniščine izplačalo se je lansko leto 29.474.96 K; zdravnikom se je izplačalo 9951.78 K, zdravila, zoper katera se najbolj zabavlja, veljala so 9066.41 K, bolnišni oaksrbi stroški pa 8846.79 K, pogrebščine izplačane je bilo 1091.40 K. Rezervni zaklad znašal je koncem leta 1901 71.044 k r o n 72 h. (35.522 gld. 36 kr.) od lani je narasel za 3340 kron 29 h in to vkljub temu, da je bilo lansko leto skrajno neugodno, ker je bila stavbena sezija skoro popolnoma mrtva. Rudečkarji so ob volitvah delavstvo slepili, da bodo zvišali podpore, znižali prispevke itd. Pripomniti nam je, da bi moral znašati za to rezervni zaklad najmanj okroglo 140.000 K, katere visočine pa ne bode dosegel preje, kakor približno šele v 15 do 20 letih pod ugodnimi okolščinami. Sploh nam je pripomniti, da visočino rezervnega zaklada, katero zahteva zakon, ni dosegla niti ena avstrijska okrajna bolniška blagajna. Kričame, ki kriče in ne vedo kaj govore ter mečejo obljube tja v dan, priporočamo prav resno proučevati zakon o bolniškem zavarovanju.

Nesreča na gorenjski železnici. Včeraj zvečer je pri prvem večernem gorenjskem osebnem vlaku, ki vozi v Ljubljano, med postajama Podnart in Kranj pri železniški stražnici šte. 56 skočil iz tira oseben voz I. in II. razreda, ki se je nahajal sredi vlaka. Voz se je močno poškodoval. 240 metrov daleč je zvit tir kot kača in mal železniški lesen mostič je razbilo. Vzrok nesreče je bilo deževje, ki je izpodjedlo in zrahljalo zemljo pod železniškim tirom. Sunek je bil jako hud, kamenje s proge je letelo na voz in preko voza. V poškodovanem vozu je bil g. okrajni šolski nadzornik Žumer, ki se je silno prestrašil, drugega se mu pa ni zgodilo nič. Potniki so morali prestopiti. Iz Ljubljane se je ponje odpeljal en vlak.

Občni zbor obrtne zadruga v Kranju. Včeraj, nedeljo 8. t. m. se je vršil ob 3. uri popoldne občni zbor zadruga rokodelskih in dopuščenih obrtov za sodni okraj kranjski. Shod je bil dobro obiskan in se je vršil v gostilniških prostorih »Neve pošte«. Predsednik g. Zupan otvoril je zborovanje, pozdravil posebno iz Ljubljane došlega gosta g. Kregarja, ki nato v daljšem govoru razloži pomen obrtnih zadrug in kake koristi imajo obrtniki od istih. Omenja državne podpore zadrugam, kakor posojil, strojev, vojaškega dela itd. Potem razloži pomen skladišč za izgotovljeno blago in za surovine. Za vzgled navede zadrugo v St. Vidu. Govoril je tudi o konkenciji, umazani konkurenci, bolniških blagajnah za mojstre ter konečno poudarjal, da je zadnji čas, da se obrtniki krepko organizirajo, vsaj je bil obrtni stan v 19. stoletju najbolj desorganiziran stan. Nato je poročal g. Hlebš o premembah pravil kranjske zadruga. Razvila se je živahna debata posebno pri paragrafu drugem, kateri določa, da so vsi obrtniki, ki stanujejo in izvršujejo obrt v sodnem kraju kranjskem, člani zadruga. G. Pernel stavil je predlog, naj se paragraf drugi premeni v toliko, da okoličanom ne bo treba pristopiti k zadrugi. G. Remeo in Stular bila sta istega mnenja, poudarjajoč, da bodeta zmirom »kontra«. Gg. Strniša, Sink, Jenko, Rebolj, Wolgemut in predsednik govorili so vsi za, češ »kolikor več obrtnikov nas je organiziranih, toliko bolje za naš stan. Vse premembe pravil so se potem sprejele z veliko večino glasov.

Pri zadnji točki raznoterosti bila je tudi živahna debata. Zanimivo je bilo izvajanje g. Wolgemuta o šol. odseku obrtne nadaljevalne šole v Kranju. Najprevo je poudarjal, da se ne boji nobenega in akoravno bi prišel sam g. »becirkshaupman«. On kot član šolskega sveta obrtne šole stavil je že v sejah predloge glede pouka vajencev, a je vsikdar pogorel. Vse mora biti tako, kakor hočeta župan kot načelnik šolskega sveta in pa vodja šole g. Pezdil; kar tema dvema ne ugaja, ne pride niti v sejo šolskega odseka, ampak kar sama skleneta. Ako vajenci zamude šolo, kaznujeta župan in vodja sama mojstre, šolski odsek pa zato nič ne ve. Omeniti dalje tudi, kako slabo se udeležujejo člani sej šolskega odseka, posebno od dež. vlade imenovani član g. Fock. Pohvali pa g. Omerša, kateri pridno zahaja v seje in je zmirom za malega obrtnika. Govorilo je še več gospodov o tej zadevi, posebno gg. Strniša, Sink in Rebolj. Konečno se je izvolil odsek treh članov. — Zupan, Rebolj in Wohlgemut, kateri ima izročiti šolskemu svetu obrtne nadaljevalne šole v Kranju sledečo enoglasno sprejeto resolucijo: Slavni šolski svet nadaljevalne obrtne šole v Kranju se naprosi, da premeni učne ure obrtne šole tako, da se uk. vajencev prične ob 7. uri zvečer. Vajenci, kateri se pa pošljejo več kilometrov iz mesta Kranja, naj se za iste dni, ko so zunaj na delu, pouka oproste. Slavni šolski svet naj tudi omogoči, da se hodejo prošnje za oprostitev pouka — v posameznih slučajih — vajencev v nedeljah v poštev jemalo.

Redek slučaj. V Judendorfu na Gornjem Stajerskem je posestnik Janez Grabenwerter, ki je nič manj kot 60 let kmetoval na enem in istem posestvu, katero je prevzel za svojim očetom. V nedeljo dne 1. t. mes. so mu priredili njegovi občani kakor tudi okoličani lepo slavnost. Občina ga je izvolila častnim občanom.

Hitrejša vožnja na dolenski železnici se uvede s 1. oktobrom. Vožnja se pospeši za približno 35 minut.

Kresovi. Na večer pred praznikom presv. Srca Jezusovega videlo se je z vrh Janškega hriba vse polno kresov, kateri so goreli na čast Božjemu Srcu. Vsi ti kresovi pričajo, da slovensko ljudstvo ljubi Sina Božjega in njegovo presveto Srce. Naj bi se navada, prižigati kresove na večer pred praznikom presv. Srca Jezusovega, čedalje, boljje razširjevala!

Ljubljanske novice. Nova tiskarna g. K. Hribarja bode v Frühlchovi hiši na Dunajski cesti v prostorih, koje imata sedaj v najemu g. A. Putrich in trgovka z moko in deželnimi pridelki. — Ustrelil se je radi neke izkušnje kurjač pri južni železnici 24letni Jožef Preu. Ustrelil se je v svojem stanovanju v srce in bil takoj mrtev. Starišem je pisal, da radi svoje slabosti ne more preko trama pred njegovimi nogami. — Afera Schumi. Odgovor graškega nadsoodišča glede interniranja K. Schumija ni prišel v Ljubljano. Dolgovi Schumijevi bi zapadli še le 1. julija, danes bi moral plačati le nek dolg v znesku 1310 kron. Afera bode menda še jako zanimiva. — Povožil je neznan voznik v Kolodvorskih ulicah 11letnega Albina Pavšiča z Rebra in ga lahko rnil. — Umrla sta c. kr. finančni računski revident gospod Al. Hirschal in vdova c. kr. računskega revidenta gospa Alojzija Altenburger. — Pismena matura se je danes pričela na tukajšnji gimnaziji. Danes so pisali v y štirih oddelkih. Maturirata tudi dve tujki Nemki. — Ogenj. Danes zjutraj je žgal dimnikarski mojster Spitzer sajne na Karlovske cesti št. 6. Čuvaj je naznanil požarni brambi ogenj in gasilci so se skoro na to peljali v diru na Karlovske ceste, kjer pa so našli le g. Spitzerja, ki je svoje delo opravljal z veliko spretnostjo. Ako bi vežbalec pogledal v naznanilni listek, videl bi, da je gospod Spitzer naznanil, da bode žgal sajne, in naznanilo čuvajevo bi potem lahko smatral za brezpomembno. Sedaj so ognjegasci že trikrat hiteli k takemu ognju in zlobni jeziki pravijo, da se to zgodi vedno v ponedeljek.

K smrti na vislicah je obsodilo v soboto novomeško porotno sodišče 28-letno ženo Heleno Rajk iz Dol. Suhodola, ker je umorila svojo taščo.

Krstičeva afera. Komisija je sekvestrirala tudi velik kuhinjski nož, s katerim je bilo dete razsekano. Krstičevemu hujskanju se ima laška stranka istreka zahvaliti za dva državnozborna mandata. »Piccolo« popolnoma molči o tem zločinu. In to govori! Omeniti moramo še, da je Krstić v svojem listu tudi začel s nekim »tutti frutti« proti istrski duhovščini.

Ogenj na Igu. V soboto zvečer okolu 8. ure sta pogorela poda posestnika Antona Glavana in posestnice Uršule Štrukelj. V veliki nevarnosti je bila cela vas, posebno pa cerkev in župnišče. Gasilno društvo je s pomočjo prebivalstva omejilo ogenj. Zažgala je bržkone zlobna roka.

Nesreča v Zagorju. Iz Zagorja so danes pripeljali v Ljubljano kamnolomca Maškala, ki se je v kamnolomu ponesrečil.

Potres. Dne 7. t. m. ob 1. uri 5 min. pončdi so čutili na raznih krajih na Gornjem Stajerskem lahke potresne sunke. V nekaterih krajih je popokalo nekaj zidov.

Rudnik v Karpanu. Ravnateljstvo rudnikov v Karpanu je — uvidevši menda svojo krivdo — dovolilo 6000 K v podporo delavcev v rudnikih.

Stavka na stavko v Trstu. Čuden nemir se je polastil vsega tržiškega delavstva. Za vsako malenkost hočejo stavkati, ne da bi pomislili na posledice in se nato pripravili. V soboto so začeli stavkati v čistilnici riža. En delavec je zahteval zvišanja plače. Ko mu niso ugodili, je sam zapustil službo in ustavili so drugi. Takoj so stopili vsi delavci v štrajk.

Stavke na Reki. Stavka klesarjev je končana, stavka zidarjev pa še vedno traja.

Najnovejše od raznih strani. Nov Kruppov top. Krupp je izgotovil top, ki prodre najmočnejše ovire. Izdelal bo take topove izključno le za nemško armado. — Levinja in biciklist. Iz zverinjaka v Bernu je ušla levinja. Udrila je po cesti za nekim biciklistom. Bila je to dirka na življenje in smrt. Ko je levinja že skoro dohitela brzega biciklista, počil je strel in levinja se je zgrudila mrtva. — Poljski profesorji v Sibiriji. Iz Varšave je izgnanih pet poljskih profesorjev, ki so bili člani tajnega poljskega društva v Sibiriji. — Več stotisoč cerkvenega denarja ponesrečil je protestantovski pastor Disselhof iz Trebina. Sedaj je v preiskovalnem zaporu nagloma umrl. Da bi bil to storil katolik, to bi upilo liberalno časopisje, sedaj je pa — tiho! — Za praznovanje židovskega sabbatha v nedeljo se je pričelo gibanje med židi. Menda židje vedo, da kondno le pridobimo strogo izvrševanje nedeljskega počitka. — »Revež« zapustil 10 milijonov. V Parizu je umrl starček Galien, ki je bil znan radi ubožnega svojega življenja. Sedaj so našli njegovo oporoko, iz katere se razvidi, da je imel premoženja 10 milijonov, katere je zapustil dobrodelnim namenom.

Kako turški sultan skrbi za red. Rustem Kabaš je srdit sovražnik kristijanov med Arnavti. Mnogo umorov ima na svoji vesti. Zadnji nemiri so njegovo delo in takrat so v Carigradu obljubili, da napravijo red. Rustem Kabaš je bil res aretiran. Poslali so ga v Carigrad, kjer ga je veliki vezir osebno sprejel in ga peljal k sultanu, ki ga je pohvalil, obdaril z denarjem in mu naročil, naj za pokoro svojih grehov potuje v Meko. Rustem Kabaš je potoval vesel v Meko in ko je došel nazaj, dobil je — naslov hadžija. Sedaj se je smel vrniti zopet med svoje, ki so ga sprejeli z zastavami in velikim vršiščem. Med kristijani vlada veliko ogorčenje. Ni izključeno, da pride zopet do krvavih prizorov. Tako postopanje gleda mirno krščanska Evropa.

Klarinet — grozilno sredstvo. »Cenjeni gospodje!«, oglasil se je čisto po pariških imenitnejših kavarnah nek mož s klarinetom pod pazduho, »zagodel bi Vam, pa vem, da take godbe ne marate, druge pa ne znam. Prosim torej...« — in molil je roko, v katero je sprejemal darove gostov, ki so mu bili hvaležni za uljudnost, da ni prišel pisikati na klarinet. Ko je te dni zopet prišel klarinetist v znano mu kavarno, hotel je nek gost, da naj enkrat vendar zaigra. Klarinetist je naredil poklon in ves rudeč poiskal — vrata. »Gospodje«, dejal je klarinetist med vrati, »jaz na klarinet niti pisikati ne znam, nosim ga seboj le, da grozim in dobim tako kaj denarja«. Gostje so za klarinetistom, ki jih je toliko časa vlekel za nos, debelo gledali.

Kje in kako kupujejo ameriški milijonarji. Novijorski mestni del milijonarjev V. avenija s palačami milijonarjev in s krasnimi hoteli ima tudi prodajalnice, v katerih kupujejo milijonarji, prodajalne brez

izločnih oken, katere navaden šetalec niti ne opazi in ki nimajo niti prodajalcev. niti knjigovodij, niti blagajnikov, in ne potrebujejo nikake reklame. Vkljub temu so pa kupci v teh prodajalnah najbogatejši Amerikanci in lastniki teh prodajaln v kratkem obogateli. Pred vsem so zlatarji. Lastnik sprejme kupca v elegantni sobi in na blazinah pregledujejo se najumetnejši izdelki dragocenega nakitja zlatarske in juvelirske umetnosti. Tu se kupujejo zlate, dijamantne in biserne krone, ki jih nosijo v metropolitanski operi na glavi ameriške milijonarke na glavi in o katerih se je izjavil nemški princ Henrik o svojem obisku, da ni še videl toliko kronanih glav. Vsak tak komad mora biti zbran, novijorski milijonar ne kupi kinča, ki bi bil že razložen. Kinči, ki ga nosijo Vanderbilt, Astor, Gould, Huntingtons, Sloano in Belmonts, ne smejo se pokazati drugemu manj vrednemu, to je manj bogatemu smrtniku, če ne zgubi vso vrednost in bodi si še tako dragocen. Poleg teh prodajaln so stanovi toaletnih »umetnikov«, ki so navadno zastopniki pariških trvd. Umetnik »izmisli« načrte oblek za odlične dame in mora jamčiti za »izvirnost« in tajnost modela, ki naj ostane last dotične dame. Načrt sam stane 300 do 1000 dolarjev in kljub temu se je v pretekli zimi zgodil na plesu v »beli hiši« nečuten škandal, da so prišle sproga državnega tajnika Haya, nadalje soproga nekega vplivnega senatorja in veleplemenita gospa zastopnika neke evropske veselice v enakih »toaletah« na ples. Za drag denar so pri »umetniku« dobile originalne načrte. Zločinec pa, ki je v sled lahkoživnosti prišel na kant, jih je grdo ogoljufal in jo v Evropo popihal. Nadalje se posestniki teh prodajaln pečajo s prodajo nogovic, ki stanejo komad 10 do 250 dolarjev in čez; nadalje pripravljajo za neveste balo. Neka posebnost so oni lastniki teh neznatnih prodajaln, ki se pečajo z notranjo opravo palač bogatinov — milijonarjev. Mož dobro ve, da več tednov ne pride k njemu kupec, toda kadar pride v mesecu »jeden slučaj«, plačan je za dolgo časa. Za trud svoj dobi 50 do 100 tisoč dolarjev.

Iz Čikage v New-York v 17 urah. Od Čikage do New Yorka v 17 urah je najnovejši napredek ameriškega inženirja. Pennsylvania železnica je izdala v ta namen 50 milijonov dolarjev, to se pravi, samo za popraviljanje svojih tirov med obema mestoma. Če pomislimo, da znaša razdalja med obema mestoma 912 milj, tedaj bo moral vlak poprečno preleteti 53 64 milj na uro brez vstajanja zamud na postajah, če pa še zamude vetejemo, tedaj bo znašala vlakova hitrost 57 milj na uro, kar je grozovita hitrost. Na marsikakem delu proge pa bo moral vlak kar divjati kot ciklon, če bo hotel vzdržati poprečno hitrost.

Kotiček za liberalce. V petkovih »Novicah« piše »Narodov« urednik Malovrh o slovenski organizaciji časnika: »Prav tisti, ki so se tako silili in trkali, da so igrali na časnikaškem shodu kako ulogo, ki imajo valed tega moralno dolžnost, da kaj store v svrhu ustanovitve časnikaške organizacije, ti počivajo zdaj na svojih lavorikah, a še prsta ne ganejo, da se uresniči, kar so prej prolašali kot nujno potrebno in velevažno.« Malovrh, tiho! Društvo bo kmalu ustanovljeno. — Ant. Aškerc in Zofka Kvedrova sta kriva, da je zagledala beli dan v »Zvonu« črtica »Doma«. Zofka Kvedrova v tej povesti slika vzor mladeniča, kakor si ga namreč misli njena napredna duša. Ta vzor »zanikava vse dogme« in zato »hrepeni po popolnosti« in ima »čisto pot k dobremu«. Zofka je prepričana, da so ljudje, ki verujejo v dogme, »potlačeni«, da imajo »temo v duši«. Zofka že sliši, kako »rožljajo verige in padajo okovi«. Ej, Anton Aškerc! Mi ne menjamo svojih verig z Vašo »svobodo«.

Društva.

(Pevsko društvo »Ljubljana«) priredi prvi svoj letošnji veliki koncert v Svicariji dne 15. t. m. z obširnimi in zanimivimi vsporedom, koji se pravočasno objavi. V slučaju neugodnega vremena vrši se koncert 22. t. m.

(Rdeči križ.) Izvanredni občni zbor deželnega in gospejnega pomočnega društva »Rdečega križa« za Kranjsko, določen na 4. dan t. m., se valed nesklepnosti ni mogel vršiti in se bo drugi občni zbor vršil ne glede na število navzočih članov četrtak, dne 12. t. m. ob 6. uri zvečer v knjižnici c. kr. deželne vlade.

Darovi.

Društvo b. Cirila in Metoda so meseca maja poslali prispevke p. n. gosпода in društva: Upravištvo »Slov. Nar.« 35-06 K, trvdka Ivan Perdan od vžgalice 400 K, župnik Iv. Sakser v Hotedrščici 10 K, opoludansko omizje pri »Štruklju« 8 K, volilo žup. Mateja Prežlja 40 K, litijško-šmartinske Slovenke 209 K (po »Sl. N.«), češko pevsko društvo »Smetana« 100 K

(po »Sl. N.«), Podlimbaraki 20 K, bralno društvo v Litiji prebitek od koncerta 74 K, dr. F. Bertold v Celovcu 400 K; posojilnice: v Postojni 50 K, v Idriji 100 K, v Ljutomeru 20 K, v Celju 200 K in za Muto 100 K, v Zagorju ob Savi 20 K (po »Sl. N.«), v Polhovem Gradcu 20 K, v St. Janžu v Rožni dolini 40 K, v Trebnjem 20 K; podružnice: ženska v Dornbergu 56 K, moška v Kamniku 220 K, v Libelišah (Kor.) 2140 K, ženska za Sv. Lovrenec nad Mariborom in okolico 200 K, v Bolcu 52 K, ženska v Trnovem pri Il. Bistrici 128.50 K. — Meseca maja je imela družba 2538.96 K dohodkov in 2316.93 K stroškov. Blagajništvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Za spominek + g. prof. Josipa Marna so darovali sledeči p. n. gospodje: č. g. dekan Ivan Lavrenčič, Smartno, 20 K; č. g. žup. Jos. Pristov, Prežganje, 20 K; č. g. župnik Ivan Dobnikar, Janče, 20 K; č. g. župnik Mihael Sajč, Stanga, 20 K; č. g. župnik Jernej Zupančič, Litija, 20 K; č. g. župnik Ignac Šalehar, Dole, 20 K; č. g. župnik Albin Ilovski, Javorje, 10 K; č. g. duh. Janez Brezovar, Smartno, 10 K; č. g. kap. Viktor Köchler, Trnovo, 2 K; č. g. bogosl. Jakob Žust, Stanga, 2 K; »Slovenska Matica« 100 K; bl. g. dr. Vinko Gregorič, Ljubljana, 8 K; vč. g. kan. Iv. Sajovic, Ljubljana, 10 K; č. g. dr. Jos. Lesar, Ljubljana, 10 K; č. g. župnik Karol Jandigar, Dobriče, 6 K; vč. g. kan. Tom. Kajdič, Ljubljana, 2 K; č. g. župnik Fr. Zakrajšek, Vavtvas, 2 K; g. vodja kat. bukvarne 2 K; gg. c. k. poštni uradniki: Ant. Kozlevčar, Ant. Gregorič, Matko Pogačnik in Iv. Podgornik 5 K; neki neimenovani dobrotnik 23 K. — Srčna hvala!

Mih. Sajč.

Za »Dijaški dom« v Celju.

(V. in VI. izkaz.)

Po 200 K so darovali: Posojilnica v Šmarju, Norb. Zonier, veleposestnik v Št. Pavlu, Katol. tisk. društvo v Mariboru, g. M. Šinko, prof. in župnik v Središču in g. J. Kosem, tajnik v Celju; po 100 K g. Feliks Ferk v Mariboru in g. Ant. Hajšek, kanonik in dekan v Slov. Bistrici; po 50 K g. Fr. Gerec, trg. v Pišecah. Iv. Likar, zavar. zastopnik v Celju, J. Žigon, velep. v Žalcu in prebitek koncerta nar. godbe v Žalcu; 45 K 40 v. vesela družba v Nar. domu v Brežicah; po 30 K g. M. Turkovič, župnik v Šempetru pri Mariboru, Neimenovan, g. J. Bezenšek, župnik v Čadramu in g. dr. Fr. Jankovič, zdravnik v Kozjem; zbirka; 25 K g. Jak. Gomilšek, prof. v Trstu; po 20 K gg. Jos. Novak v Lukovici, dr. Urb. Lemež, odvet. v Slov. Bistrici, obč. urad v Pamečah pri Slov. gradu, Jos. Sorg-lechner, župnik v Hajdini, Mat. Korčič, veleposest. v St. Jurju ob j. žel., občina Golavabuka, dr. Jos. Rakež, zdravnik v Šmarju pri Jelšah, dr. Gabrijel, občina Rajhenburg, Mih. Korber, notar v Ložu, neimenovan iz Prage, Iv. Pediček, duhovnik in Jak. Lempl, dekan v Skaljah; 17 20 K nabiral. pola v konjiški čitalnici v maju; po 10 K gg. Jos. Smodej, notar v Vel. Laščah, Stef. Ferlanc, c. in k. stotnik v Gradcu, Jur. Bezenšek, župnik v Čadramu, Ant. Brezovnik, učit. v Vojniku, V. Strgar, rudniški komisar v Celju; Jan. Wieser, dekan v Velikovu, Fil. Viher, župnik pri Sv. Martinu, Fer. Pečenka v Trstu, neimenovan iz Ljubljane, M. Zemljčič pri Sv. Križu pri Slatini, Anton Jaklič, vojaški kurat v Trstu, Fr. Matejčič, zem. nadz. v Trstu, Iv. Kramar, trgovec v Trbovljah, Val. Južna, velep. v St. Jurju ob Tabru, Fr. Sever v Ljutomeru, Andr. Urek v Brežicah, Rob. Stepič, davčni pristav v Judenburgu, Fr. Pečnik, župnik v Podgoju, Rob. Vaclavik, župnik pri Sv. Jederti, M. Ulčnik, župnik v Doliču, dr. Ant. Medved, profesor v Mariboru, Fr. Natek, poštni asistent v Celju, Fr. Zopf, nadučitelj, in Mar. Zopf, oba v Pristavi, Anton Kosi, učitelj v Središču, Fr. Kramberger, dijak v Ljubljani, in Milica dr. Mohoričeva v Gornjemgradu. 8-88 K g. Jakob Omladič, posestnik v Spod. Hudinji; po 8 K Katol. izobraž. društvo v Št. Pavlu pri Preboldu in mala družba Rajhenburčan; 7 K g. Ign. Polanšek v Brežicah; 6 K gosp. Ant. Kostomajr, zbirko; po 5 K so darovali gg.: Mat. Bežan, notar v Marenbergu, Ant. Lovšin, župnik na Dobrovi, C. Sturin, Val. Vider, R. Klemenšek in B. Krivo, vsi v Solčavi, Fr. Kerže, ravnatelj v Pulju, Fr. Gosak, kaplan pri Sv. Janžu, dr. Al. Kraut, odvetnik v Kamniku, Al. Sijaneč, kaplan v Mozirju, Vinko Krivo, misijonar v Mariboru, J. Svetec, pos. na Prosemskem, Jos. Sustarič, pos. na Teharjih, P. Pavl v Ptuj, Franjica Sijaneč v Poličanah, Uršula Galovšek, pos. v Grižah, Mar. Seinkovič, posestnica v Središču, dr. Viktor Gregorič, zdravnik v Sevnici, Fr. Thaler, veleposestnik v Št. Ilju, Mir. Polak, c. kr. stotnik, in Alb. Subic, prof. v Kohru; 4 K g. Iv. Ivanc, kaplan v Čadramu; po 3 K gg.: Janez Meršolj, kapl. na Dobrovi, Fr. Ogrizek, župnik v Češnjicah, in dr. M. Hruban, odvetnik v Olo-mucu; po 2 K gg.: Ant. Herle, Pet. Krivo in Peter Knez, vsi v Solčavi, dr. Slana na Dunaju, Jožef Pintar, župan v Hrastovcu, z

gdč. Dragico Farčnik, pošt. uprav., Jos. Zakotnik, župnik v St. Vidu nad Ljublj., Mat. Tertinek, župnik v Pernicah, dr. Fr. Perne, prof. v Kranju, in Ferd. Golub v Zagrebu; po 1 K gr.: Hel. Herle, Mat. Knez, Valent. Urankar, Mat. Subadolnik in Janez Kaker, vsi v Solčavi; 30 v pa g. Ferdin. Hardej v Solčavi. — Svota v teh dveh izkazih 2346 K 78 v.

Telefonska in brzajavna poročila.

Trst, 9. junija. Volitve v Dekanijah so danes za prvi razred. Polovica starih občinskih odbornikov ostala narodna.

Varšava, 9. junija. 18 častnikov je radi izdaje načrtov obsojenih v ječo.

Pariz, 9. junija. Ministerskemu predsedniku Combesu je Waldeck-Rousseau predstavil večeraj predstojnike raznih uradov. Uradne posle je prevzel Combes danes. — Socialistiški listi napovedujejo, da bodo novo vlado šele tedaj podpirali, ko bodo videli njena dejanja. Nacionalistiški in konservativni listi prokuroje Combesovemu kabinetu le kratko dobo.

Sibyllenort, 9. junija. (C. B.) Splošno zdravstveno stanje saškega kralja Alberta se je nekoliko zboljšalo. Zjutrek je povzročil danes z veliko slastjo.

Baku, 9. junija. V Romany-ju je požar uničil dva napolnjena nafta-reservoarja.

Fort de France, 9. junija. Tu je bila zopet strašna erupcija. Štiri ure je bilo mesto zakrito v temo. Polja Morne Rouge so pokrita z vročim blatom. Več ribičev in čolnov pogrešajo.

Pekin, 9. junija. V japonski vojašnici se je pričela kolera.

Haag, 9. junija. Krüger ostane na Holandskem, ker Angleži zahtevajo, da priseže zvestobo angleškemu kralju.

London, 9. junija. Angleški listi pišejo, da vesti o sklenjeni mirovni pogodbi še niso dobili vsi burski oddelki (aha!) in v bližini Mortimer se je vršil boj, v katerem so bili Angleži tepeni.

Toplice Rogatec Slatina. Južne železnice postaja Poličano (Pölschach). 411 12-7. Krasno poletno bivališče. Preizkušeno zdravilišče za bolezni v želodcu, na jetrih in ledvicah, zoper sladkorno bolezen, žolčne kamene, katäre v goltancu in na krhlju. Prospekte pošilja vodstvo.

Narodno gospodarstvo. O zavarovalstvu.

Vaestransko opozarjanje na važnost zavarovanja na življenje me je napotilo, da sem sklenil, se zavarovati. Naravno je, da sem se pred vsem podučil o razmerah posameznih zavarovalnic in se le potem odločil, kje da se zavarujem.

Prepričan sem, da koristim vsem tistim, ki se hočejo zavarovati, ako jih opozorim na zavarovalnico »The Mutual of New-York«. Da se spoznajo razmere pri ti zavarovalnici, hočem v naslednjem posneti, kar sem čital v raznih (italijanskih in angleških) listih o ti zavarovalnici.

Komaj mesec dni po koncu leta 1901 so velike ameriške zavarovalnice že predložile državnemu zavarovalnemu uradu svoje bilance in jih tudi razglasile.

Taka hitrost in taka točnost pri tako ogromnem podjetju je sama na sebi čudovita in bi že to obračalo pozornost na te zavarovalnice; v še večji meri pa obujajo občudovanje doseženi vspehi.

Pregled v bilanci zavarovalnice »The Mutual of New-York« navedenih števil opravičuje v polni meri laskavo priznanje, kiga je izreklo najodličnejše angleško strokovno glasilo, londonska »Review«. Ta list pravi, da je razvoj ameriških vzajemnih zavarovalnic najčudovitejši finančni fenomen dvajsetega stoletja.

Pač res; podjetje, kakor je zavarovalnica »The Mutual of New-York«, se lahko imenuje fenomenalno, saj ima ta zavarovalnica povprek inkasso, ki znaša več kakor milijon kron vsak delavnik v letu; saj plačuje v jednom samem letu imeteljem svojih polje okrog sto petdeset milijonov kron; saj napravi v teku dvajsetih mesecev novih zavarovanj za več kakor milijardo kron; saj ima upravljati premoženja, ki

znaša več kakor tisoč osemsto milijonov kron. Ustanovljena je bila ta zavarovalnica brez krajcarja kapitala, a sedaj, v 60. letu svoje delavnosti, ima izreden rezervni sklad, ki znaša več kakor tristoštirinajst milijonov kron in jamči za vse njene obveznosti.

Ako se pomisli, da je ta dolga vrsta milijonov nastala iz skrbnosti, štedljivosti in požrtvovalnosti rodovinskih očetov v prid njihovih vdov in otrok, in da ima namen, služiti le - tem, mora vsak, kdor ima kaj človekoljubja, občudovati deželo, kjer se morejo zgoditi taki finančni čudeži, in hvalliti može, ki so s svojo administrativno sposobnostjo, s svojo vztrajnostjo, s svojimi študijami in s čistostjo značaja ta vspeh proizročili.

Kar se tiče množine veljavnih zavarovanj in zakladov za jamstvo zavarovancev, je ta zavarovalnica prva, mej tem ko ima vedno manj stroškov.

Skupna aktivna znašajo več kakor 72 milijonov sterlingov; garancijski sklad se je pomnožil za 1.800.000 sterlingov in znaša sedaj že nad 12 milijonov sterlingov.

Nove izvršene in plačane kupčije znašajo 39.911.000 sterlingov; na leto za 3.741.000 sterlingov. Veljavna zavarovanja znašajo nad 225.000.000 sterlingov in se na leto zvišajo za 20.900.000 sterlingov.

Skupni inkasso iz vseh virov se je od prednega mil. sterlingov zvišal na 13.400.000 sterlingov.

Dne 1. januarja so aktivnosti »Mutual« znašale ogromno svoto 352.839.972 dolarjev. Ni ga zavoda na svetu, ki bi imel tako velikanse in tako solidne aktivnosti. V primeru s predloženim letom so se zvišale aktivnosti za 27.085.819 dolarjev. »Inkasso« je lani znašal 65.624.305,52 dolarjev. »The Mutual of New-York« je naložil 289.652.388,84 dolarjev za rezervo in za druge pasivnosti, kakor je to določil državni zavarovalni urad v Novem Jorku, vrh tega ima »Mutual« še drug izreden garancijski sklad v znesku 60.706.582,83 dolarjev, čigar dobiček je večinoma namenjen, da se v tekočem letu razdeli med zavarovance.

Tekom leta 1901 je »The Mutual of New-York« izplačal na police umrlih zavarovancev svoto 17.344.023,13 dolarjev, a na police živih na doživetje zavarovanih članov 11.335.674,77 dolarjev. Plačilo na police se je v primeru z letom 1900 zvišalo za 2.307.806,07 dolarjev. Vse glavne operacije »The Mutual of New-York« so v letu 1901 izvršeno vspele in izkazuje vse bilančne rubrike znaten napredek.

Dne 31. decembra veljavna zavarovanja so znašala 1.143.503.101 dolar. V devetindesetih letih svojega obstanka je »The Mutual of New-York« plačal imeteljem polic svoto, od katere pride, povprek računeno, na leto devet in pol milijona dolarjev ali skupno 569.159.478 dolarjev.

Društvena uprava velja vse skupaj 42.452.606,50 dolarjev.

Na čelu te velikanse zavarovalnice stoji predsednik Rikard Mac Curdy, mož čudovite delavnosti in izredne finančne bistroumnosti. Odkar je Mac Curdy društvu na čelu, se je to uprav fenomenalno razvilo. Uprava funkcionira s presenetljivo točnostjo in zanesljivostjo in nspreduje društvo od leta do leta v vseh delih sveta. V vodstvu društva so možje, ki zavzemajo v finančnem svetu najodličnejša mesta; podpredsednik je Robert A. Grannis, generalni ravnatelj Walter H. Gillette. Generalno ravnanje društva za Avstrijo je na Dunaju, Lobkowitzplatz.

»The Mutual of New-York« je najbogatejši in najimenitnejši zavod na svetu. Od ustanovitve do 31. decembra 1900 je društvo izplačalo: za nesreče 1.219.307.063,30 K, za doživetja 261.926.334,66 K, za rente 39.963.367,75 K. Od ustanovitve do 31. decembra 1900 je društvo plačalo in naložilo na račun svojih zavarovancev 4.489.252.330,49 K. Garancijski sklad je znašal 31. decembra 1901: 1 milijardo, 828 milijonov, 587 tisoč kron v zlatu.

Pri avstrijski vladi je depoziranih sedem milijonov kron.

Vse, kar sem tu navedel, sem posnel iz raznih italijanskih in angleških strokovnih listov, priobčil sem pa to v namen, da imajo rojaki, ako se hoče kdo zavarovati, nekako podlago pri izbiri med raznimi zavarovalnicami.

Vrhnika, dne 6. junija 1902.

716 1-1 Teodor Fröhlich.

Umrli so:

7. junija. Josip Kodela, mizar, 66 let, Kolesijske ulice 24, plućnica. — Josip Preu, železniški kurjač, 24 let, Kolodvorske ulice 22, se je ustrelil.

V bolnišnici:

4. junija. Ferdinand Kenda, posestnik, 50 let, carcinoma ventriculi haematemesis.

Dunajska borza

dné 9. junija.

Skupni državni dolg v notah	101:70
Skupni državni dolg v srebru	101:55
Avstrijska zlata renta 4%	120:85
Avstrijska krona renta 4%	99:80
Ogerska zlata renta 4%	120:70
Ogerska krona renta 4%	97:96
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	1197:—
Kreditne delnice, 160 gld.	688:0
London vista	240:85
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117:32 1/2
20 mark	23:46
30 frankov (napoleonidor)	19:07
Italijanski bankovci	93:70
C. kr. cekini	11:28

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 506-2 m, srednji srčni tlak 736-0 mm

Čas opazovanja	Stanje neba	Temperatura po Celsiusu	Vetarovi	Nebo	Padežina v 24 urah
7. 9. zveč.	728-8	16-4	sl. jug	del. oblak.	
8. 7. zjut.	725-8	16-1	sl. jvzh.	oblak.	3-0
9. 2. popol.	725-0	18-0	sr. jvzh.		
8. 9. zveč.	720-7	8-8	sr. jvzh.	dež	
9. 7. zjut.	723-4	9-7	sl. sever	del. jasno	28-8
9. 2. popol.	729-8	14-2	sl. szah.	oblak.	

Srednja temperatura sobote 16-9°, norm.: 16-8°

Srednja temperatura nedelje 13-9°, normale: 16-9°.

Včeraj proti večeru nevihta ob viharjem severozah.

713 1-1

†

Fani Golli naznanja v svojem in v imenu svojih otrok Roberta, Frana in Ane vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prelužno vest, da je njen soprog, oziroma oče, blagorodni gospod

Andrej Golli

o. kr. davkar v p.

danes ob 1/5. uri zjutraj po kratki, mučni bolezni v s 63 let, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb draga rankega bode v torek, dné 10. junija, ob 1/6. uri popoldne iz hiše žalosti, Rimska cesta št. 9, na pokopališče k sv. Krištofu.

Svete maše zadušnice se bodo brale v raznih cerkvah.

V Ljubljani, dné 9. junija 1902.

715 1-1

†

Tužim srcem naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je Vsemogočnemu dopadlo predragega očeta, gospoda

Luka Kanc-a

po dolgotrajni, mučni bolezni, previdnega s sv. zakramenti za umirajoč, večeraj zjutraj ob 6 1/2. uri v 76. letu njegove starosti poklicati v boljše življenje.

Umrliji ostanki blagega pokojnika bodo v torek, dné 10. t. m., zjutraj ob 9. uri v hiši žalosti v Zapužah št. 12 blagoslovljeni ter prenešeni v župno cerkev v St. Vidu, po opravljeni slovesni sv. maši posmrtnici pa pokopani na ondolnem pokopališču.

Sv. maše posmrtnice d. rovale se bodo v raznih cerkvah.

Priporočamo nenačudenostljivega rajncega v pobožno molitev in blag spomin.

V Zapužah, dné 9. junija 1902.

Žalujejoči ostali.

VABILO na

VI. občni zbor

Posojilnice v Senožecah,

ki bo

v ponedeljek dné 23. junija 1902 ob 10. uri dopoldne

v posojilnični pisarni v Senožecah.

Vspored:

1. Ogovor načelnika.
 2. Poročilo tajnika.
 3. Poročilo računskega pregledovalca.
 4. Pregledovanje in potrjenje računov za 1. 1901.
 5. Slučajnosti.
- Opomba: V slučaju, da občni zbor ne bi bil ob 10. uri sklepčen, vršil se bo ob 11. uri dopoldne isti dan, na istem kraju in s istim dnevnim redom drugi občni zbor ne gledé na število navzočih članov.
- 712 1-1 Načelstvo.

Prodajalka

izurjena špecerijske trgovine, se sprejme takoj.

Iste z dežele imajo prednost. Ponudbe pod »Pridnost« na upravništvo »Slovenca«.

709 3-2

Oljnate barve v kositarnih škaticah za razprodajalec in lastno uporabo se dobé pri tvrdki **BRATA EBERL** v Ljubljani, Franciskanske ulice 524 8 12-2. Vnanja naročila proti povzetju.

Iščem učenca

za mizarjski obrt.

Anton Marguč,

694 3-2 mizar v Škofji Loki.

Kupi se hiša

na deželi z zemljiščem ali brez njega, ki bi bila pripravna za trgovino. 695 3-2

Kdo, pové upravništvo »Slovenca«.

POZOR, trgovci in gostilničarji!

Presim, naročite za poskušnjo 1 zavo, 5 klg. **kranjske salame**, katere kakovosti ne bode mogli prehaliti. Kilogram gld. 1 20.

Naročila hvaležno sprejema

Dragotin Novak,

Trebnje.

638 10-8 Razpošilja se proti povzetju.

Trgovski poslovodja

želi svojo službo premeniti. Izvežban je v vseh stvareh, kar jih spada v njegovo stroko.

Več pové iz prijaznosti upravništvo »Slovenca«.

678 3-3

Iekarna Piccoli „pri Angelu“

I. 2 (50-23)

Ljubljana. * Dunajska cesta

Železnato vino

LEKARJA Piccoli-ja v Ljubljani. Dobiva se v lekarnah

krepča malokrvne, nervozne in slabočne osebe

Politrška steklenica velja 2 K. Zunanja naročila izvršuje lekarnar **Gabriel Piccoli** v Ljubljani točno, ako se mu pošlje znesek po poštnem povzetju.

Lepa, suha bukova drva,

24 palcev dolga, prodaja po ugodni ceni

Josip Turk

Ljubljana, Radeckega cesta I.

Istotam je na prodaj radi pomanjkanja prostora

nov, lep landaver

po zelo ugodni ceni. 704 3-2

Obleke za dečke in otroke

pralne in volnene, v najmodernejših tazonah

priporočata V 558 6-6

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice šte. 9.

Tisk »Katoliške Tiskarne« v Ljubljani.